31996F0196

KOPĒJĀ NOSTĀJA
(1996. gada 4. marts),
ko Padome, balstoties uz K.3 pantu Līgumā par Eiropas Savienību, izstrādājusi par saskaņotu termina "bēglis" lietojumu 1. pantā 1951. gada 28. jūlija Ženēvas Konvencijā par bēgļa statusu

(96/196/TI)

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienību, jo īpaši tā K.3 panta 2. punkta a) apakšpunktu,

tā kā saskaņā ar Līguma K.1 pantu patvēruma politika uzskatāma par vispārsvarīgu jautājumu;

tā kā Eiropadome, sanākusi Strasbūrā 1990. gada 8. un 9. decembrī, izvirzīja par mērķi saskaņot dalībvalstu patvēruma politiku, ko Māstrihtā 1991. gada 9. un 10. decembrī un Briselē 1993. gada 10. un 11. decembrī Eiropadome turpināja attīstīt, kā arī Komisijas 1994. gada 23. februāra paziņojums par politiku imigrācijas un patvēruma jautājumos;

uzsverot to, cik svarīgi ir dalībvalstu kopējo humāno tradīciju garā nodrošināt bēgļu atbilstīgu aizsardzību saskaņā ar nosacījumiem, kas ietverti 1951. gada 28. jūlija Ženēvas Konvencijā par bēgļa statusu, kura še turpmāk saukta par "Ženēvas Konvenciju" un kura grozīta ar 1967. gada 31. janvāra Ņujorkas Protokolu;

atzinusi, ka, nosakot bēgļa statusu, dalībvalstīm ļoti palīdz Rokasgrāmata, ko izdevis Apvienoto Nāciju Augstais komisārs bēgļu lietās (UNHCR);

tā kā, nosakot bēgļu statusu, saskaņots kritēriju lietojums ir būtisks, lai dalībvalstis saskaņotu patvēruma politiku,

IR PIEŅĒMUSI ŠO KOPĒJO NOSTĀJU.

— Ar šo pieņem turpmāk izklāstītās pamatnostādnes, kas nosaka, kā piemērot kritērijus, lai cilvēku atzītu par bēgli un kā bēgli ielaistu valstī.

— Šīs pamatnostādnes dara zināmas dalībvalstu administratīvām iestādēm, kas atbild par to, lai atzītu bēgļa statusu, un ar šo tās lūdz izmantot tās par pamatu, risinot patvēruma jautājumus, neierobežojot dalībvalstu tiesu praksi patvēruma lietās un to attiecīgās konstitucionālās nostādnes.

— Šī vienotā nostāja ir pieņemta, ņemot vērā dalībvalstu valdību konstitucionālo kompetenci; tā neuzliek saistības dalībvalstu likumdevējām iestādēm un neiespaido dalībvalstu tiesu iestāžu lēmumus.

— Padome reizi gadā pārskata šo pamatnostādņu īstenošanu, un, ja vajadzīgs, pielāgo tās izmaiņām patvēruma pieprasījumos.

1. Bēgļa statusa piešķiršana

Bēgļa statusa noteikšanā pamatojas uz kritērijiem, saskaņā ar kuriem kompetentas valsts iestādes lemj piešķirt patvēruma meklētājam aizsardzību, ko paredz Ženēvas Konvencija. Šis dokuments attiecas uz šīs konvencijas 1. pantā noteikto kritēriju piemērojumu. Tas nekādi neiespaido nosacījumus, kādos dalībvalsts saskaņā ar saviem iekšējiem tiesību aktiem var ļaut palikt savā teritorijā kādai personai, kuras drošība vai fiziska veselība, ja tai vajadzētu atgriezties savā valstī, būtu apdraudēta tādu apstākļu dēļ, uz ko neattiecas Ženēvas Konvencija, bet kas ir iemesls nesūtīt personu atpakaļ uz valsti, no kuras tā bēgusi.

2. Bēgļa statusa individuāla vai kolektīva noteikšana

Katru patvēruma pieteikumu izskata, balstoties uz faktiem un apstākļiem, kas ietverti katrā individuālā lietā un ņemot vērā objektīvo situāciju valstī, no kuras patvēruma meklētājs ieradies.

Praksē iespējams, ka tiek vajāta vesela cilvēku grupa. Arī tādos gadījumos patvēruma lūgumus izskata individuāli, kaut gan īpašos gadījumos tāda izskatīšana var aprobežoties ar to, ka nosaka, vai attiecīgais indivīds pieder šai grupai.

3. **Bēgļa statusa piešķiršanai vajadzīgie pierādījumi**

Pats svarīgākais faktors, lai saskaņā ar Ženēvas Konvenciju cilvēkam piešķirtu bēgļa statusu, ir tas, ka viņa rase, ticība, tautība, politiskie uzskati vai piederība īpašai sociālai grupai rada pamatotas bailes no vajāšanas. Jautājums par to, vai bailes no vajāšanas ir pamatotas, jāizvērtē saskaņā ar katras lietas konkrētiem apstākļiem. Patvēruma meklētājam pašam jāsniedz pierādījumi, kas vajadzīgi, lai varētu novērtēt, cik patiesīgi ir viņa izklāstītie fakti un apstākļi. Jāsaprot, ka gadījumā, ja patvēruma meklētāja apgalvojumu ticamība ir pietiekami pierādīta, nav jāmeklē sīki pierādījumi faktiem, ar ko viņš nācis klajā, un, ja vien nav pamatota iemesla secināt pretējo, šaubu gadījumā jāpieņem patvēruma meklētāja sniegtā notikumu versija.

Tas, ka indivīds jau bijis pakļauts vajāšanām vai tiešiem vajāšanas draudiem, nopietni liecina par viņa iespējamu apdraudētību, ja vien kopš draudu brīža nav radikāli mainījušies apstākļi valstī, no kuras viņš ieradies, vai arī viņa attiecības ar šo valsti.

Ja indivīds, pirms atstājis valsti, no kuras ieradies, nav bijis pakļauts vajāšanām vai viņam nav tieši draudējusi vajāšana, *per se* nenozīmē to, ka viņš nevarētu patvēruma lietā apliecināt pamatotas bailes no vajāšanas.

4. **"Vajāšana" Ženēvas konvencijas 1. A panta izpratnē**

Terminu "vajāšana" šajā dokumentā lieto tādā pašā nozīmē kā Ženēvas konvencijas 1. A pantā.

Šis termins konvencijā nav definēts. Tāpat arī vispārpieņemtu definīciju nedod nedz slēdzieni, ar ko nākusi klajā Izpildkomiteja, kas pakļauta Apvienoto Nāciju Augstā komisāra pārvaldei bēgļu lietās (UNHCR), nedz juridiskā literatūra par šo tematu. Šajā dokumentā sniegtās pamatnorādes nav definīcija.

Tomēr pastāv vispārēja vienprātība, ka, lai varētu runāt par "vajāšanu" 1. A panta izpratnē, darbībām, ko patvēruma meklētājs pārcietis vai no kā baidās:

— jābūt pietiekami nopietnām to būtības vai atkārtošanās dēļ: tām vai nu nopietni jāapdraud cilvēktiesības, piemēram, personas dzīvība, brīvība vai fiziska veselība, vai, ņemot vērā visus lietas apstākļus, tās jāatzīst par tādām, kas klaji neļauj personai, kas no tām cietusi, turpināt dzīvot valstī, no kuras tā bēg ([1]),

— jābalstās uz kādu no 1. A pantā minētajiem pamatojumiem: rasi, ticību, tautību, piederību īpašai sociālai grupai vai politiskiem uzskatiem. Reizē var pastāvēt vairāki vajāšanas iemesli, un uz vienu un to pašu personu bieži vien attiecas vairāki no tiem. Nav būtiski, vai šie pamatojumi atbilst īstenībai, vai arī attiecīgai personai tos tikai piedēvējis vajātājs.

Vajāšana var atbilst vairākiem tipiem uzreiz, un gadījumi, no kuriem katrs atsevišķi nav vajāšana, atkarībā no apstākļiem, kopumā var nozīmēt īstu vajāšanu vai tos var atzīt par nopietnu pamatojumu bailēm no vajāšanas.

Turpmāk izklāstītajās pamatnostādnēs termins "vajāšana" jāsaprot saistībā ar šo daļu.

5. **Vajāšanas pirmcēloņi**

5.1. *Vajāšana, ko veic valsts*

Vajāšana parasti ir akts, ko veic valsts iestādes (centralizētas valsts, reģionālās vai vietējās varas iestādes) neatkarīgi no tā, kāds ir to starptautiski tiesiskais statuss, vai arī partijas, vai organizācijas, kas kontrolē valsti.

Vajāšana var izpausties ne tikai gadījumos, kad lieto brutālu spēku, bet tā var izpausties arī kā administratīvi un/vai tiesiski pasākumi, kas var šķist likumīgi un ko ļaunprātīgi izmanto vajāšanas nolūkos vai ko īsteno, pārkāpjot tiesību aktus.

5.1.1. Juridiski, administratīvi un policejiski pasākumi

a) ***Vispārējs raksturojums***

Valsts varas iestādes dažkārt ir spiestas veikt vispārējus pasākumus, lai uzturētu sabiedrisko kārtību, sargātu valsts drošību, saglabātu sabiedrības veselību utt.

([1]) Šis formulējums neierobežo 8. punktu: "vai attiecīgā persona spētu atrast efektīvu aizstāvību citā izcelsmes valsts daļā…"

Tādi pasākumi vajadzības gadījumā var ietvert atsevišķus brīvību ierobežojumus. Tos var papildināt arī spēka lietojums, bet tādi ierobežojumi vai spēka lietojums vien nerada pietiekamu pamatojumu, lai piešķirtu bēgļa statusu indivīdiem, pret ko vērsti šie pasākumi. Tomēr, ja izrādās, ka tādus pasākumus īsteno diskriminējoši, saskaņā ar vienu vai vairākiem Ženēvas Konvencijas 1. A pantā minētajiem iemesliem, un tiem var būt pietiekami nopietnas sekas, tie var izraisīt pamatotas bailes no vajāšanas indivīdos, kas kļūst par upuri neadekvātam šo pasākumu piemērojumam. Tā jo īpaši ir tad, kad ar vispārējiem pasākumiem maskē individuālus pasākumus, kas vērsti pret personām, kam var draudēt varas iestāžu vajāšana saskaņā ar 1. A pantā minētajiem iemesliem.

b) ***Pret noteiktām kategorijām vērsti pasākumi***

Pasākumi, kas vērsti pret vienu vai vairāku īpašu kategoriju iedzīvotājiem, sabiedrībā var būt likumīgi pat tad, ja tie konkrēti apspiež vai iegrožo noteiktas brīvības.

Tomēr tos var uzskatīt par attaisnojumu bailēm no vajāšanas, it īpaši gadījumos, kad to mērķi ir nosodījusi starptautiskā sabiedrība vai, ja tie ir klaji nesamērojami ar sasniedzamo mērķi, vai arī to īstenojums izraisa smagus pāridarījumus noteiktām grupām, izturoties pret tām citādi un mazāk labvēlīgi nekā pret iedzīvotājiem kopumā.

c) ***Individuāli pasākumi***

Par vajāšanu var uzskatīt tādus administratīvus pasākumus, kas, neņemot vērā nekādus iepriekšminētos apsvērumus iedzīvotāju kopējo interešu vārdā, atbilst vienai no 1. A pantā minētajām pazīmēm, ir pietiekami nopietni saskaņā ar kritērijiem, kas minēti šīs Kopējās nostājas 4. daļā, vēršas pret atsevišķiem indivīdiem, un jo īpaši, ja šādi pasākumi notiek ar nodomu, sistemātiski un ilgi.

Tāpēc ir svarīgi ņemt vērā visus apstākļus, kas skar atsevišķo pasākumu, par ko ziņojis patvēruma meklētājs, lai novērtētu, vai viņa bailes no vajāšanas ir pamatotas.

Visos iepriekšminētos gadījumos ir jāapsver, vai pastāv kāds iedarbīgs līdzeklis vai līdzekļi, kas darītu galu pāridarījumiem. Vispāratzīts, ka par vajāšanu liecina tas, ka pāridarījumus neizlīdzina vai, gadījumos, kad tos ir iespējams izlīdzināt, tad attiecīgam indivīdam vai indivīdiem tāda iespēja liegta, kā arī tas, ja kompetentu iestāžu lēmumi nav objektīvi (skat. 5.1.2. punktu), vai arī, ja tiem nav seku.

5.1.2. Kriminālvajāšana

Kriminālvajāšana vai tiesas spriedumi, kaut gan ir šķietami likumīgi, var būt vajāšana, ja tajos ir diskriminējošs elements un ja tie ir pietiekami bargi saskaņā ar kritērijiem, kas minēti šīs Kopējās nostājas 4. daļā. Tas jo īpaši attiecas uz gadījumiem, ja notiek:

a) ***Diskriminējoša kriminālvajāšana***

Tas attiecas uz gadījumiem, kuros krimināltiesības ir piemērojamas visiem, bet kriminālvajāšanai pakļauj tikai dažas personas, kas atbilst tādām pazīmēm, kuru dēļ tām var piešķirt bēgļa statusu. Tāpēc diskriminējošs elements tiesāšanas praksē ir obligāts, lai kādu personu atzītu par bēgli.

b) ***Diskriminējošs sods***

Vispārēji piemērojamas krimināltiesību normas paredz, ka sods vai tā draudi ir diskriminējoši, ja, sodot personas, kas pārkāpj likumu, dažas personas izpelnās bargāku sodu to pazīmju dēļ, kuras var izraisīt bēgļa statusa piešķīrumu. Diskriminējošs elements tādā sodā ir būtisks. Var uzskatīt, ka notiek vajāšana, ja piespriests nesamērīgs sods, un turklāt pastāv saistība ar vienu no 1. A pantā minētiem vajāšanas iemesliem.

c) ***Krimināltiesību pārkāpumi, pretojoties vajāšanai***

Krimināltiesību tīšiem pārkāpumiem, pretojoties vajāšanai — vienalga, vai tie attiecas uz visiem vai uz noteiktu kategoriju personām — tieši jāizriet no patvēruma meklētāja izteikumiem vai dalības noteiktās darbībās, kas notikušas valstī, no kuras cilvēks bēg, vai arī tiem noteikti jāizriet no tādām patvēruma

meklētāja īpatnībām, kuras var izraisīt bēgļa statusa piešķiršanu. Būtiskākie faktori ir soda daba un soda bardzība, samērojot to ar nodarījumu, kā arī tiesību sistēma un cilvēktiesību stāvoklis valstī, no kuras cilvēks bēg. Jāizsver, vai iespējams izvairīties no tīšiem krimināltiesību pārkāpumiem, ņemot vērā attiecīgās personas individuālos apstākļus un stāvokli valstī, no kuras tā bēg.

5.2. *Vajāšana, ko veic trešās personas*

Uzskata, ka vajāšana, ko veic trešās personas, ir nodarījums, uz ko attiecas Ženēvas Konvencija gadījumos, kad tā izriet no Konvencijas 1. A pantā uzrādītajām pazīmēm, pēc dabas ir individuāla un varas iestādes to veicina vai pieļauj. Ja šādas vajāšanas gadījumos bēgļa valsts varas iestādes nerīkojas, tad saskaņā ar valsts tiesu praksi individuāli jāizskata katrs lūgums piešķirt bēgļa statusu, īpaši izsverot, vai varas iestādes no rīcības atturējušās ar nodomu vai ne. Personas, ko tā skar, noteikti var pretendēt uz piemērotu aizsardzību, ko paredz attiecīgās valsts tiesību akti.

6. **Pilsoņu kari un citi iekšēji vai vispārēji bruņoti konflikti**

Ar atsauci uz pilsoņu karu vai iekšēju vai vispārēju bruņotu konfliktu un briesmām, ko tie rada, vien nepietiek, lai garantētu bēgļa statusa piešķiršanu. Bailēm no vajāšanas visos gadījumos jābalstās uz vienu no Ženēvas konvencijas 1. A pantā minētiem pamatojumiem un jābūt individuāliem.

Tādos gadījumos vajāšanu var uzsākt gan tiesu iestādes, gan trešās personas, ko šīs iestādes veicina vai pacieš, gan faktiskās varas iestādes, kas kontrolē daļu no teritorijas, kurā attiecīgā valsts nespēj aizstāvēt savus pilsoņus.

Principā, bruņoto spēku izmantošana nenozīmē vajāšanu, ja tā notiek saskaņā ar starptautiskiem kara likumiem un starptautiski atzītu praksi; tomēr tā kļūst par vajāšanu ja, piemēram, iestāde ir nostiprinājusies noteiktā teritorijā un tās uzbrukumi pretiniekiem vai iedzīvotājiem atbilst 4. nodaļā izklāstītajiem kritērijiem.

Citos gadījumos valsts tiesību akti var paredzēt citādu aizsardzību.

7. **Vajāšanas iemesli**

7.1. *Rase*

Rases jēdziens jāizprot plašā nozīmē un tajā jāietver piederība dažādām etniskām grupām. Vispārēja norma nosaka to, ka vajāšanu kvalificē kā rasistisku, ja vajātājs īstas vai iedomātas atšķirības dēļ upuri uzskata par piederīgu citai, nevis savai rases grupai, un tas rada iemeslu viņa rīcībai.

7.2. *Reliģija*

Ticības jēdziens jāsaprot plašā nozīmē, un tajā ietilpst teiska, neteiska un ateiska pārliecība.

Vajāšana, pamatojoties uz ticību, var notikt dažādās formās, tādās kā pilnīgs dievkalpojumu un ticības mācības aizliegums vai bargi diskriminējoši pasākumi pret personām, kas pieder pie īpašām reliģiskām grupām. Lai notiktu vajāšana, pārciestajiem kaitējumiem un traucējumiem jābūt pietiekami smagiem saskaņā ar kritērijiem, kas minēti Kopējās nostājas 4. daļā. Šo nosacījumu piemēro, ja valsts papildus pasākumiem, kas ir būtiski, lai uzturētu sabiedrisku kārtību, aizliedz vai soda reliģiskas darbības arī privātā dzīvē.

Vajāšana, pamatojoties uz ticību, var notikt arī tad, ja iejaukšanās vēršas pret personu, kas negrib turēties pie kādas ticības, kas atsakās pievērsties konkrētai ticībai vai kas negrib pilnībā vai daļēji pievērsties rituāliem un parašām, kuras piederas kādai ticībai.

7.3. *Valsts piederība*

Tautība nav jāsaista tikai ar pilsonību, tā attiecas arī uz piederību kādai grupai, ko nosaka kultūras vai valodas vienādība, vai arī šīs grupas attiecības ar iedzīvotājiem citā valstī.

7.4. *Politiskie uzskati*

Politiski uzskati, kas atšķiras no valdības uzskatiem, nav pietiekams iemesls, lai nodrošinātu bēgļa statusu; patvēruma meklētājam jāpierāda, ka:

— varas iestādes zina par viņa politiskiem uzskatiem vai piedēvē viņam tādus,

— varasiestādes nav iecietīgas pret šādiem uzskatiem,

— ievērojot stāvokli valstī, viņu var vajāt šādu uzskatu dēļ.

7.5. *Sociāla grupa*

Īpaša sociāla grupa parasti sastāv no personām, kam ir vienādi sociāli apstākļi, vienādas parašas vai vienāds sociāls statuss utt..

Šajā punktā minētās bailes no vajāšanas bieži vien var sajaukties ar bailēm no vajāšanas citu iemeslu dēļ, piemēram, ar bailēm no vajāšanas rases, ticības vai tautības dēļ.

Vajātājs personai vai grupai, kas ir viņa upuris, vienkārši var piedēvēt piederību kādai sociālai grupai.

Atsevišķos gadījumos iespējams, ka tāda sociāla grupa nav agrāk pastāvējusi, bet to var konstatēt pēc kopīgām īpatnībām, kas piemīt personām, kuras izvēlētas par upuriem, jo šo īpatnību dēļ vajātājs viņas uzskata par šķērsli savu mērķu sasniegšanai.

8. **Pārvietošana izcelsmes valstī**

Ja rodas iespaids, ka vajāšana notiek tikai kādā atsevišķā valsts teritorijas daļā, tad, lai pārbaudītu, vai izpildīts Ženēvas Konvencijas 1. A panta nosacījums, proti, ka attiecīgā persona "tādu (vajāšanas) baiļu dēļ nespēj vai negrib izmantot šīs valsts sniegto aizstāvību", jāpārliecinās, vai attiecīgā persona spētu atrast efektīvu aizstāvību šīs pašas valsts citā daļā, uz kuru tai būtu lietderīgi pārcelties.

9. **Bēglis sur place**

Bailēm no vajāšanas nav obligāti jāpastāv tai brīdī, kad patvēruma meklētājs aizbrauc no savas izcelsmes valsts. Indivīds, kam nav bijis jābaidās no vajāšanas, atstājot izcelsmes valsti, pēc tam var kļūt par bēgli *sur place*. Pamatotas bailes no vajāšanas var izraisīt tas, ka stāvoklis viņa izcelsmes valstī kopš aizbraukšanas ir mainījies, radot viņam nopietnas sekas, vai arī tās izraisījusi paša rīcība.

Tām indivīda īpatnībām, kas attiecas uz patvēruma lūgumu, noteikti jābūt tādām, lai varas iestādes izcelsmes valstī zinātu vai varētu uzzināt par tām, pirms indivīda bailes no vajāšanas var uzskatīt par pamatotām.

9.1. *Bailes, ko pēc aizbraukšanas rada stāvokļa maiņa izcelsmes valstī*

Politiskas pārmaiņas izcelsmes valstī var attaisnot bailes no vajāšanas, bet tikai tad, ja patvēruma meklētājs var pierādīt, ka šo pārmaiņu dēļ viņam personiski būtu iemesls baidīties no vajāšanas, ja viņš atgrieztos.

9.2. *Bailes ārpus izcelsmes valsts veiktu darbību dēļ*

Bēgļa statusu var piešķirt, ja darbības, kas patvēruma meklētājā radījušas bailes no vajāšanas, pauž un turpina pārliecību, pie kā viņš turējies valstī, no kuras bēg, vai ko objektīvi var uzskatīt par sekām, kuras radījušas indivīda īpašības, kas viņam liek lūgt patvērumu. Tomēr tādu sakarību nedrīkst obligāti pieprasīt, ja sava vecuma dēļ attiecīgā persona nav vēl spējusi izveidot pārliecību.

No otras puses, ja ir skaidrs, ka viņš pauž savu pārliecību tikai, lai izpildītu nepieciešamos nosacījumus bēgļa statusa saņemšanai, viņa darbības nevar pamatot bēgļa statusa piešķiršanu; tas neierobežo viņa tiesības netikt atgrieztam valstī, kurā viņa dzīvībai, fiziskai veselībai vai brīvībai var būt draudi.

10. **Atteikums pildīt militāru dienestu pārliecības dēļ, patvaļīga prombūtne un dezertēšana**

Bailes no soda par atteikumu pildīt militāru dienestu pārliecības dēļ, par patvaļīgu prombūtni vai dezertēšanu izmeklē individuāli. Ar tām vien nepietiek, lai pamatotu bēgļa statusa piešķiršanu. Sods jāizvērtē jo īpaši saskaņā ar 5. punktā izklāstītajiem principiem.

Patvaļīgas prombūtnes vai dezertēšanas gadījumā attiecīgai personai jāpiešķir bēgļa statuss, ja apstākļi, kādos jāveic militāri pienākumi, paši par sevi ir vajāšana.

Tāpat bēgļa statusu saskaņā ar visām citām definīcijā noteiktajām prasībām var piešķirt gadījumos, ja uzlikts sods par atteikumu pildīt militāru dienestu pārliecības dēļ

vai par apzinātu patvaļīgu prombūtni un dezertēšanu sirdsapziņas dēļ, ja militārie pienākumi attiecīgai personai liktu piedalīties darbībās, kas atbilst Ženēvas Konvencijas 1. F panta izņēmuma klauzulām.

11. **Bēgļa statusa zaudēšana** (1. C pants)

To, vai balstoties uz Ženēvas konvencijas 1. C pantu, bēgļa statusu var atņemt vai ne, vienmēr izmeklē individuāli.

Dalībvalstis pieliek visas pūles, lai apmainoties ar informāciju, pēc iespējas vairāk saskaņotu praksi, kas attiecas uz 1. C pantā ietverto bēgļa statusa zaudēšanas klauzulu piemērošanu.

Apstākļiem, kādos var piemērot 1. C pantā ietverto zaudēšanas klauzulu, jābūt ārkārtīgi svarīgiem un tos nosaka ar objektīviem un pārbaudāmiem paņēmieniem. Informācija, ko sniedz Centrs, kas izveidots informācijas apmaiņai un pārrunām patvēruma jautājumos (CIREA) un ANO augstais komisārs bēgļu lietās, šajā ziņā var būt ļoti nozīmīga.

12. **Ženēvas Konvencijas 1. D pants**

Uz visām personām, kas apzināti atsakās no aizstāvības un palīdzības, kura minēta Ženēvas Konvencijas 1. D pantā, šī Konvencija automātiski vairs neattiecas. Tādos gadījumos bēgļa statuss jānosaka saskaņā ar 1. A pantu.

13. **Ženēvas Konvencijas 1. F pants**

Ženēvas konvencijas 1. F panta klauzulu nolūks ir panākt, lai šai konvencijā paredzētā aizsardzība neattiektos uz personām, kas nevar saņemt starptautisku aizsardzību to smago noziegumu dēļ, ko tās ir nodarījušas.

Tās var piemērot arī, ja noziegumi kļuvuši zināmi pēc tam, kad piešķirts bēgļa statuss (skat. 11. punktu).

Ņemot vērā nopietnās sekas, ko tāds lēmums rada patvēruma lūdzējam, 1. F pants jāpiemēro uzmanīgi, pēc rūpīgiem apsvērumiem, un saskaņā ar attiecīgās valsts likumos paredzēto procedūru.

13.1. *Konvencijas 1. F panta a) punkts*

Noziegumi, kas minēti 1. F panta a) punktā, ir tie, kas definēti starptautiskos dokumentos, kam dalībvalstis ir pievienojušās, kā arī rezolūcijās, ko pieņēmusi Apvienoto Nāciju Organizācija vai citas starptautiskas vai reģionālas organizācijas, ciktāl dalībvalsts tās pieņem.

13.2. *Konvencijas 1. F panta b) punkts*

Paredzamās vajāšanas bargums jāizsver, to samērojot ar tā noziedzīgā nodarījuma smagumu, par kuru tur aizdomās attiecīgo personu.

Īpaši nežēlīgas darbības, pat ja tās veiktas šķietami politisku mērķu vārdā, var atzīt par smagiem nepolitiskiem noziegumiem. Tas attiecas tiklab uz noziegumu līdzdalībniekiem, kā uz to ierosinātājiem.

13.3. *Konvencijas 1. F panta c) punkts*

Konvencijas 1. F panta c) punktā minētie nolūki un principi pirmām kārtām ir tie, kas ierakstīti Apvienoto Nāciju Organizācijas statūtos, kuri nosaka šīs organizācijas valstu saistības savstarpējās attiecībās, it īpaši nolūkā saglabāt mieru un ievērot cilvēktiesības un pamatbrīvības.

Konvencijas 1. F panta c) punkts attiecas uz gadījumiem, kad šie principi pārkāpti, un ir īpaši vērsts pret personām, kas attiecīgā valstī ieņem augstus amatus un kuras savu pienākumu dēļ ir pavēlējušas vai ar savu autoritāti atbalstījušas rīcību, kas ir pretrunā ar šiem nolūkiem un principiem. Tas arī vērsts pret personām, kurām kā drošības spēku pārstāvjiem jāuzņemas personiska atbildība par šādu rīcību.

Lai noteiktu, vai rīcību var atzīt par tādu, kas ir pretrunā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas nolūkiem un principiem, dalībvalstīm jāievēro šajā sakarā Apvienoto Nāciju Organizācijas aizgādībā pieņemtās konvencijas un rezolūcijas.

Briselē, 1996. gada 4. martā

Padomes vārdā —

priekšsēdētājs

P. BARATTA